

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РТ
ГБУ «ИНСТИТУТ ИСТОРИИ ИМ. Ш. МАРДЖАНИ АН РТ»
ЦЕНТР ИСТОРИИ И ТЕОРИИ НАЦИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

ПРОГРАММА

**VII МЕЖРЕГИОНАЛЬНОГО КОНКУРСА
среди учащихся по истории и культуре
родного края, татарского народа и Татарстана**

**Туган як, татар халкы, Татарстан тарихы
һәм мәдәнияте буенча
VII ТӨБАКАРА УКУЧЫЛАР КОНКУРСЫНЫҢ**

ПРОГРАММАСЫ

КАЗАНЬ – 2014 – КАЗАН

Үткәру урыны: Казан шәһәренең Мәскәу районы Ф.Г. Аитова
исемендәге татар телендә белем бирүче 12 нче гимназиясе
Адресы: Казан шәһәре, Декабристлар урамы, 89А йорт

Место проведения: Гимназия № 12 с татарским языком обучения
им. Ф.Г. Аитовой Московского района г. Казани
Адрес: г. Казань, ул. Декабристов, 89А

9.00 – 10.00	Конкурста катнашучыларны исәпкә алу
10.00 – 10.15	Конкурсны ачу тантанасы
10.15 – 12.00	Секцияләр эше
12.00 – 13.00	Төшке аш
13.00 – 14.00	Нәтижәләр ясау һәм жиңүчеләрне бүләкләү

9.00 – 10.00	Регистрация участников конкурса
10.00 – 10.15	Открытие конкурса
10.15 – 12.00	Работа секций
12.00 – 13.00	Обед
13.00 – 14.00	Подведение итогов и награждение победителей

I СЕКЦИЯ. ТАРИХ (ИСТОРИЯ)

Секция житәкчесе: **Гибатдинов М.М.** – педагогика фәннәре
кандидаты, ТФА Ш. Мәржани ис. Тарих институтының
Милли мәгариф тарихы һәм теориясе үзәге житәкчесе.

Секция әгъзалары: **Садыков Ш.Ф.** – педагогика фәннәре кандидаты,
ТФА Ш. Мәржани ис. Тарих институтының Милли мәгариф тарихы
һәм теориясе үзәге өлкән фәнни хезмәткәре;

Миронова Е.В. – тарих фәннәре кандидаты, ТФА Ш. Мәржани ис.
Тарих институтының Яңа һәм иң яңа тарих бүлеген
өлкән фәнни хезмәткәре.

1. Абдрахманов Данис, ТР Спас районы Көөк мәктәбенең 8 нче
сыйныф укучысы.

Көөк авылы 1919–1930 нчы елларда. Репрессияләр

2. **Агишева Алсу**, ученица 10 класса СОШ № 1186 им. Мусы Джалиля г. Москва.
Исхак Абдулович Ахмеров – гроссмейстер внешней разведки
3. **Ахметова Аделя**, ученица 9 класса СОШ № 7 г. Бавлы РТ.
Запас прочности духа
4. **Ахметова Айсылу**, ТР Алексеевский району Урта Тигәнәле мәктәбенәң 10 сыйныф укучысы.
1878–1879 елларда халык көрәше
5. **Давлетшина Алия**, ученица 10 класса лицея № 121 Советского района г. Казани.
Воспоминания о Суслонгере
6. **Ибрагимова Аниса**, ученица 9 класса Большекокузской СОШ Апастовского района РТ.
Немцы в истории моей малой родины
7. **Каримова Аделя**, ученица 10 класса гимназии № 152 г. Казани РТ.
Героизм Юрия Ивановича Красикова
8. **Касимова Сафия**, студентка 2 курса Базезинского политехнического техникума Удмуртской Республики.
Юнды-базар: наследие прошлого и настоящего
9. **Кашбутдинова Аделя**, ученица 8 класса гимназии № 2 им. Б. Урманче г. Нижнекамск РТ.
Афганская война не ушла в прошлое
10. **Фэттахов Айнур**, ТР Спас району Көек мәктәбенәң 8 нче сыйныф укучысы.
Көек авылы Беренче бөтендөнъя сугышы елларында
11. **Хәбибуллина Диана**, ТР Апас району Зур Күккүз мәктәбенәң 9 нчы сыйныф укучысы.
Туган ягым һәм гаиләм тарихында окоп казу еллары

**II СЕКЦИЯ. РОССИЯ ТАРИХЫНДА
ТУГАН ЯГЫМ ТАРИХЫ
(ИСТОРИЯ МОЕГО КРАЯ В ИСТОРИИ РОССИИ)**

Секция жѳитѳкчесе: Байбулатова Л.Ф. – тарих фѳннѳре кандидаты,
ТФА Ш. Мѳржани ис. Тарих институтыныѳ Урта гасыр
тарихы бѳлѳге ѳлкѳн фѳнни хезмѳткѳре.

Секция ѳгъзасы: ѳхтѳмова А.В. – тарих фѳннѳре кандидаты,
ТФА Ш. Мѳржани ис. Тарих институтыныѳ Милли мѳгариф тарихы
нѳм теориясе ѳзѳге ѳлкѳн фѳнни хезмѳткѳре.

1. **Газизова Илѳзѳ**, ТР Саба районы Олы Кибѳче мѳктѳбенеѳ 8 нче сыйныф укучысы.
Россия тарихында минем туган ягым
2. **Гайфуллин Илфат**, ТР Апас районы Зур Кѳккѳз мѳктѳбенеѳ 9 нчы сыйныф укучысы.
Туган ягымда кѳмѳклѳшѳ чоры
3. **Галимова Илѳсѳ**, ТР Кукмара районы Тѳбѳн ѳскебаш мѳктѳбенеѳ 10 нчы сыйныф укучысы.
Битлѳнгѳр – Аксыбы авылы тарихы
4. **Гаффанова Регина**, ТР Тукай районы Мѳлѳкѳс мѳктѳбенеѳ 9 нчы сыйныф укучысы.
Тукай районы Мѳлѳкѳс авылы килеп чыгышын нѳм жѳирле сѳйлѳшен ѳйрѳну
5. **Зайнуллина Эльвира**, ученица 10 класса Бакаевской СОШ Северного района Оренбургской области.
Династия учителей в истории моего села
6. **Мухамматгалиев Алмаз**, ученик 11 класса СОШ № 2 г. Арск РТ.
Население Арска в начале XX века
7. **Петякова Рузиля**, ученица 10 класса Аксурской СОШ Вагайского района Тюменской области.
История моего села
8. **Сайганова Дания**, ученица 9 класса СОШ с. Индерка Сосновоборского района Пензенской области.
Школьный музей села Индерка как времен связующая нить

- 9. Хасанова Регина**, ученица 9 класса лицея № 14 г. Зеленодольск РТ.
Знаменитые личности моего края
- 10. Хафизова Таңсылу**, ТР Сарман районы мәктәбенең 9 нчы сыйныф укучысы.
Россия тарихында минем туган ягым тарихы
- 11. Хәлимова Кадрия**, ТР Яр Чаллы шәһәре 84 нче лицей-интернатының 10 нчы сыйныф укучысы.
Кәркәлетатак төбәге тарихы
- 12. Шәйхиева Разилә**, ТР Балык Бистәсе районы Котлы Бүкәш мәктәбенең 8 нче сыйныф укучысы.
Чаллы җире – шанлы җир
- 13. Шәмсиев Шамил**, Казан шәһәренең 6 нчы кадет интернат-мәктәбенең 8 нче сыйныф кадеты
Күлле-Киме. Авылларда ил язмышы, халык тарихы...

III СЕКЦИЯ. ТУГАН ТӨБӘГЕМНЕҢ АТАКЛЫ ШӘХЕСЛӘРЕ (ИЗВЕСТНЫЕ ЛИЧНОСТИ РОДНОГО КРАЯ)

Секция җитәкчесе: Лотфуллин М.В. – физика-математика фәннәре кандидаты, ТФА Ш. Мәржани ис. Тарих институтының Милли мәгариф тарихы һәм теориясе үзәге өлкән фәнни хезмәткәре.

Секция әгъзасы: Мөхәммәтҗанова Д.С. – ТФА Ш. Мәржани ис. Тарих институтының Милли мәгариф тарихы һәм теориясе үзәге фәнни хезмәткәре.

- 1. Галләмова Диләрә**, Киров өлкәсе Малмыж мәктәбенең 9 нчы сыйныф укучысы.
Гарифьяновлар нәселе
- 2. Гәрәева Гүзәл**, ТР Кукмара районы Түбән Өскебаш мәктәбенең 10 нчы сыйныф укучысы.
Матросовчы якташыбыз – Нух Идрисов

3. **Гобәйдуллина Илүзә**, ТР Мамадыш районы Түбән Сон мәктәбенең 11 нче сыйныф укучысы.
Туган авылымның атаклы кешеләре
4. **Закирова Эльвина**, ученица 8 класса гимназии № 1 г. Елабуга РТ.
Полярный исследователь Н.В. Пинегин
5. **Зарипова Энже**, ТР Арча районы Түбән Мэтәскә мәктәбенең 10 нчы сыйныф укучысы.
Социалистик хезмәт герое – Хәстиев Мирбат Бәдри улы
6. **Ибрагимов Данил**, ученик 10 класса СОШ № 15 г. Уфы РБ.
Галимджан Ибрагимов глазами молодых. История одной фотографии
7. **Покудова Алина**, ТР Зәй шәһәре 7 нче мәктәбенең 11 нче сыйныф укучысы.
Герой-шагыйрь Муса Жәлил һәм жәлилче якташыбыз Мингалин Файзелхак Миннегали улы
8. **Садриева Энже**, ТР Әтнә районы Күәм мәктәбенең 8 нче сыйныф укучысы.
Сүнгән йолдыз яктысы
9. **Шәяхмәтова Ләйсән**, ТР Яр Чаллы шәһәре 60 нчы мәктәбенең 10 нчы сыйныф укучысы.
Рәис Беляев – татар халкының лаеклы улы
10. **Юсупова Зөбәржәт**, ТР Сарман районы мәктәбенең 9 нчы сыйныф укучысы.
Туган ягымның атаклы кешеләре
11. **Якупова Айгөл**, Чувашия Республикасы Батыр районы Беренче Шыгырдан мәктәбенең 8 нче сыйныф укучысы
Маршал Якубовский – Хәлиулла Якупов
12. **Яшуткина Анастасия**, ученица 8 класса Параньгинской СОШ Параньгинского района Республики Марий Эл.
Верность избранному пути (Богослов Хафезетдин ал-Беренгеви)

IV СЕКЦИЯ. ТУГАН ЯГЫМ ТАРИХЫ АТАМАЛАРДА (ИСТОРИЯ МОЕГО КРАЯ В ТОПОНИМИКЕ)

Секция җитәкчесе: Мортазина Л.Р. – педагогика фәннәре кандидаты, ТФА Ш. Мәржани ис. Тарих институтының Милли мәгариф тарихы һәм теориясе үзәге өлкән фәнни хезмәткәре.

Секция ағзасы: Яруллина Л.И. – филология фәннәре кандидаты, ТФА Ш. Мәржани ис. Тарих институтының Милли мәгариф тарихы һәм теориясе үзәге өлкән фәнни хезмәткәре.

- 1. Габдуллатыйпов Эмиль**, ТР Питрәч районы 1 нче мәктәбенен 8 нче сыйныф укучысы.
Топонимикада туган ягым тарихының чагылышы
- 2. Галиева Айгөл**, ТР Түбән Кама шәһәре 22 нче гимназиясенен 11 нче сыйныф укучысы.
Татарстан Республикасы Аксубай районы Иске Татар Әдәмсуы авылының тарихы һәм топонимикасы
- 3. Ибраһимова Алсу**, ТР Яр Чаллы шәһәре Мулланур Вахитов ис. 2нче гимназиясенен 11 нче сыйныф укучысы.
Татарстан Республикасы Тукай районы Яңа Бүләк авылының тарихы һәм ономастикасы
- 4. Касимов Нур**, ученик 9 класса Падеринской ООШ Балезинского района Удмуртской Республики.
Эколого-биологический маршрут микротопонимики деревни Падера
- 5. Мәхмүтова Мәрьям**, ТР Мөслим районы Симәк мәктәбенен 9 нчы сыйныф укучысы.
Мөслим районы Торыш авылының микротопонимиясе
- 6. Нигъмәтшина Диана**, ТР Яр Чаллы шәһәре 33 нче мәктәбенен 9 нчы сыйныф укучысы.
Татарстан Республикасы Кукмара районы Адай авылының тарихы һәм ономастикасы
- 7. Тимерханова Регина**, ТР Яр Чаллы шәһәре 1 нче мәктәбенен 10 нчы сыйныф укучысы.
Татарстан Республикасы Яр Чаллы шәһәренең тарихы һәм ономастикасы

8. **Тюгалева Анастасия**, ученица 9 класса Танаевской СОШ Елабужского района РТ.
Топонимы села Танайка Елабужского района
9. **Фәхриев Илшат**, ТР Актаныш районы Югары Яхший мәктәбе-
нең 8 нче сыйныф укучысы.
*Актаныш районы Югары Яхший төбәге авылларының тарихы
һәм топонимикасы*
10. **Хәкимуллина Иркә**, ТР Балтач районы Яңгул мәктәбе-
нең 10 нчы сыйныф укучысы.
Борнак авылы топонимикасы
11. **Шакирова Илүзә**, ТР Мөслим районы Бак мәктәбе-
нең 10 нчы сыйныф укучысы.
Топонимикада туган ягым тарихының чагылышы

V СЕКЦИЯ. МӘЧЕТЛӘР ТАРИХЫ (ИСТОРИЯ МЕЧЕТЕЙ)

*Секция җитәкчесе: **Валиева-Сөләйманова Г.Ф.** – сәнгать фәннәре докторы, ТФА Ш. Мәржани ис. Тарих институтының Ижтимагый фикир тарихы һәм исламият бүлеге баш фәнни хезмәткәре.*

*Секция ағзасы: **Гайнанова М.Р.** – тарих фәннәре кандидаты, ТФА Ш. Мәржани ис. Тарих институтының Ижтимагый фикир тарихы һәм исламият бүлеге өлкән фәнни хезмәткәре.*

1. **Вакатова Алина**, ученица 8 класса СОШ № 6 г. Чистополь РТ.
Величайший деятель XIX века
2. **Вәлиева Әнисә**. ТР Түбән Кама шәһәре 8 мәктәбе-
нең 10 нчы сыйныф укучысы.
Туган ягымдагы мәчетләр
3. **Дельмухаметова Регина**, ученица 11 класса СОШ № 2 г. Варны Челябинской области.
Татарские шамаили середины прошлого века в домах варненцев

4. **Закиров Назим**, ТР Балык Бистәсе районы Югары Тегермәнлек мәктәбенең 11 нче сыйныф укучысы.
Мәчетләр тарихы (документлар телендә сөйләшәбез)
5. **Нагимуллина Гузалия**, ученица 8 класса Кильмезской СОШ Сюмсинского района Удмуртской Республики.
История строительства мечети в селе Кильмезь
6. **Раззакова Ригина**, ученица 9 класса СОШ № 58 г. Казани.
История мечети «Иман нуры»
7. **Фаляхова Гүзәл**, ТР Мамадыш районы Шәдче мәктәбенең 11 нче сыйныф укучысы.
Шәдче авылы мәчете тарихы
8. **Шарипов Ирек**, ученик 9 класса с. Тат-Верх-Гоньба Малмыжского района Кировской области.
Мечеть – символ и гордость деревни

VI СЕКЦИЯ. ТУГАН ЯГЫМ ӘДӘБИЯТЫ (ЛИТЕРАТУРА РОДНОГО КРАЯ)

Секция жәтәкчесе: Абызова Р.Р. – филология фәннәре кандидаты, ТФА Ш. Мәржани ис. Тарих институтының Милли мәгариф тарихы һәм теориясе үзәге өлкән фәнни хезмәткәре.

Секция ағъзасы: Шәкурова М.М. – филология фәннәре кандидаты, ТФА Ш. Мәржани ис. Тарих институтының Милли мәгариф тарихы һәм теориясе үзәге өлкән фәнни хезмәткәре.

1. **Абдулвалиева Динара**, Ульяновск өлкәсе Димитровград шәһәре 22 нче мәктәбенең 8 нче сыйныф укучысы.
Минем шәһәрменң танылган шәхесе (Гакыйл Шәрифулла улы Сәгыйров)
2. **Әхмәтова Алиһә**, ТР Арча районы Иске Чүриле мәктәбенең 10 нчы сыйныф укучысы.
Шагыйрь һәм прозаик Гайсә Гатауллин

3. **Баткаева Руфина**, Пенза өлкәсе Каменка районы Кикин мәктәбенең 11 нче сыйныф укучысы.
Халык авыз иҗаты – тарихның көзгесе
4. **Башурова Азилә**, ТР Түбән Кама районы 21 нче мәктәбенең 11 нче сыйныф укучысы.
Күңеле һаман яшә әле
5. **Вәлиева Әнжә**, ТР Буа районы Түбән Наратбаш мәктәбенең 8 нче сыйныф укучысы.
Туган ягымның атаклы шахесе – шагыйрә Гөлнур Айзетуллова
6. **Гильдеева Эльмира**, ученица 10 класса СОШ с. Кикино Пензенской области.
Известные люди моего края
7. **Мотыйгуллина Ильгина**, ТР Кукмара районы С.Ә. Әхтәмов ис. Манзарас мәктәбенең 8 нче сыйныф укучысы.
Әдәби истәлек
8. **Салихова Чулпан**, ТР Спас районы Көек мәктәбенең 9 нчы сыйныф укучысы.
Көек авылының үткәне халык авыз иҗатында
9. **Хафизов Нияз**, Казан шәһәре 70 нче мәктәбенең 10 нчы сыйныф укучысы.
Тау ягының игенче чәчән шагыйре иҗатында икмәк темасы
10. **Хөсәенова Динә**, Чувашия Республикасы Батыр районы Беренче Шыгырдан мәктәбенең 11 нче сыйныф укучысы.
Авылым җәүһәрләре – бәетләр
11. **Шевелева Мария**, ученица 9 класса СОШ № 7 г. Бавлы РТ.
“Тебе бы жить, Тебе б не умирать...”

VII СЕКЦИЯ. ЭТНОГРАФИЯ

Секция җитәкчесе: Мәхмүтов З.А. – тарих фәннәре кандидаты, ТФА Ш. Мәржани ис. Тарих институтының Этнология бүлеге фәнни хезмәткәре.

Секция ағзасы: Фәйзрахманов И.Ж. – тарих фәннәре кандидаты, ТФА Ш. Мәржани ис. Тарих институтының Урта гасыр тарихы бүлеге өлкән фәнни хезмәткәре.

- 1. Гайсина Юлия**, БР Уфа шәһәре 108 нче мәктәбенәң 8 нче сыйныф укучысы.
Безнең тамырыбыз бер
- 2. Гарипова Айгөл**, ТР Ютазы районы 3 нче Урыссу мәктәбенәң 8 нче сыйныф укучысы.
Тарихи һәйкәлләр – хәтер мәгарәсе
- 3. Ибраһимов Инсаф**, ТР Мамадыш районы Урта Кирмән мәктәбенәң 8 нче сыйныф укучысы.
Һәйкәл булып басты Ана
- 4. Нагимуллина Алия**, ученица 8 класса Кильмезской СОШ Сюмсинского района Республики Удмуртия.
Эволюция обрядов и обычаев мусульман, связанных с рождением ребенка
- 5. Субеев Салим**, студент 3 курса АНО СПО ЧЮК с. Варна Челябинской области.
Каменные надгробия старой части мусульманского кладбища села Варна
- 6. Сультеева Ландыш**, ученица 11 класса Шыгырданской СОШ № 1 Батыревского района Чувашской Республики.
Эволюция обрядов и обычаев мусульман
- 7. Хисаметдинова Люция**, Чувашия Республикасы Батыр районы Беренче Шыгырдан урта мәктәбенәң 10 нчы сыйныф укучысы.
Шыгырдан авылындагы туй йолалары

